

baum; Pommern, Pomorje, Uferland; Strelitz; Stargard, stari grad, Lausitz Luzica; Insel Rügen, Ruga, Rugia; Lippe, Lipa reka; Una mesto; Ratibor mesto; Tarnovic Ternovec; Görlitz Gerlica, mesto; Stekenic, Stekenica; Wakenic, Vakenica, potoki, in več takih.

Nemške besede, ktere se v slovenščini nahajajo, so na vekše take imena reči, ktere so Slovenci od Nemcov kupovali, ali pa pisarniških opravil, ki so jih pri nemški gosposki v pisarnici čuli; kakor štibra, daca; kvitenga, pobotnica; Schuldschein, dolžno pismo; Taufschein, kerstni list; Todtschein, smertni list; Trauschein, poročni list; Verzicht, odstopnica; kancelija, pisarnica; žnidar, šivec, šivar; šlosar, ključar; girtlar, pasar, pasir od pas Gürtel; cimperman, tesar, tesač; tišlar, mizar; šoštar, čevljar; leder, koža, usnje, usno, vusno; cviren, dvojniki, sukanec itd. Ni bilo ravno trebalo totih in drugih nemških besed Slovencom nekdanj po birati od Nemcov, ker so imeli lastne besede, kakor kolar, kovač, logar, mesar itd.; al božina si k času v prvem začetku ni vedila pomagati. Š.

Nova jugoslavenska časnika.

„Glasonoša“ se veli novi časnik, ki ga je v Karlovcu 20. dne t. m. začel izdajati našim čitateljem dobro znani gosp. Abel Lukšič, izdajatelj prejšnjih „Obče poslovnih Novin“. Prislovica, ki stoji na čelu novemu časopisu:

Svako zrnce na oltaru roda
Neostaje bez svojega ploda!

naznanjuje nam z malo besedicami blagi namen ovega lista: pospeševati duševni in materialni blagor naroda svojega, in kterege z bratovsko ljubeznijo pozdravljamo tudi mi Slovenci. Kakor je domoljubni gosp. izdajatelj skerbel za prekrasno unanjo obliko, v kateri izdava v svoji lastni, čisto novo napravljene tiskarnici novi časnik, tako v pozivu svojem zagotavlja, da je stopil v zvez z mnogimi vročimi rodoljubi, ki so mu obljubili na vse strani narodnega gibanja svojo pripomoč, da bode od dne do dne bolje mogel zadostiti svoji nameri. Razun glavnega lista, ki obdeluje polje narodnega življenja in vse, kar spada v okrožje lepoznavsko ter izhaja vsaki teden dvakrat, se pridava vsako sredo doklada pod naslovom: „Občekoristni poslovni list“ ali glasilo za narodnogospodarstveni promet, vsaki mesec pa še priklada: „Slovo i Slika“ ali list za oglase na polji knjižtva in slikarstva.“ Tako bo bogato obdarovani list prinašal na vse strani zanimive tvarine ter se vrednega skazoval, da ga tudi naši domoljubi podpirajo z duševno in materialno pomočjo toliko bolj, ker nam je Slovencom prijazni gospod izdajatelj obljubil, da ga je volja, tudi v našem slovenskem jeziku pisane sestavke v izvorni besedi sprejemati. Naročnina s poštnino vred za celo leto znaša 9 gold., za pol leta 4 gold. 50 kr., za četert leta 2 gold. 25 kr.

Iz Varaždina nam je sl. vredništvo humoristično-satiriškega časnika „Podravski jež“ imenovanega poslalo program tega novega lista, naj bi ga oklicali tudi v našem listu. Radi storimo to in vabimo tudi naše Slovence, naj si ga naročijo. Poziv se tako glasi: „Sadržaj lista ovog biti će poveći i manji članci humoristni, i satirični crpljeni iz domačeg života t. j. novelle, pripovjedke, dosjetke, dvogovori, pjesme, putopisi i životopisi, kritika, u obće jednom rečju, sve što na humorističko-satiričko polje spada. List ovaj, koj će svakog mēseca izlaziti tri puta, naime svakog 10., 20. i 30. i koj će početi izlaziti tečajem mēseca Prosinca (decembra) ove godine u Varaždinu, donosit će i satiričkih slikah prama sadržaju, što ipak od broja predplatnikah zavisi. Predplatna čena na čelu godinu za domaće 6 forintih, za izvajnske s poštom 6 forintih 80 novčićah, a za pol godine polovica. Četvrtgodišnja predplata neprima se. Gospoda, koja na ovaj list predplatiti

žele, pozivaju se, da do 15. Studenoga o. g. predplatu podpisanomu u frankiranih listovih poslati izvole.“

U Varaždinu dne 1. Listopada 1861.

Dragutin Antolek,
izdavatelj i odgovorni urednik „Podravskog ježa“.

Prošnja do slov. jezikoslovcev.

V 22. listu „Slovensk. Glasnika“ oklicuje za napredek mile naše materinščine vseskozi marljivi gosp. vrednik sledečo prošnjo:

„Dobro berilo in dobra slovnica močno pospešuje jezikoslovni nauk; pri nas pa še oboje potrebuje mnogih poprav. Zato sem se lotil predelave svoje „slovenske slovnice“, da bo o svojem času z ozirom na staro slovenščino in na lastnije ljudskega govora predelana in z mnogimi izgledi iz najboljših starejih in novejih spisov razjasnjena v novi in za šolsko rabo še pripravniški obliki beli dan zagledala. Da pa popolnoma zadosti našim šolskim potrebam in vsem pravičnim tirjavam današnjih jezikoznancov, obračam se do vseh gg. domorodcov s ponižno prošnjo, da mi v tem težavnem, za napredek mile slovenščine toliko potrebnem delu blagovoljno s svojim svetom na pomoč pritekó. Ljuba in draga mi bo vsaka jezikoznanska drobtinica, ki v dosedanjih slovnicaš se ni bila dosti razjasnjena ali pa je bila celó v nemar puščena, pa tudi vsaka opombica o lastnijah ljudskega govora po raznih slovenskih stranéh. Ko bo delo gotovo, naprosim več slovenskih jezikoslovcev, naj ga v rokopisu pregledati blagovolijo, da se še pred natisom popravi ali dostavi, kar bi bilo morda tu pa tam še napak povedano ali celó opuščeno. Ponavljam svojo prošnjo, priporočam se vsem čast. rodoljubom, da me v prid domačega napredka počasté s prav obilnimi dopisi.“

V Celovcu 14. oktobra 1861.

Anton Janežič,
c. k. učitelj više realke

Pisma slovenskega turista.

II.

Prašali me bote, dragi bravci, kako je to, da so pisma turista tako dolgo zaostale? Al pisatelj obrača, Bog pa oberne. Hodil sem, ko sta „še ajda in pelin cvetela“, križem po Kranjskem in nabiral si za torbico svojo medú in pelina, al naključilo se je, da še le zdaj vredujem nabero.

Po shodu v Bledu, ki je bil že v „Novicah“ s potrebnimi opazkami „ilustriran“, sem dolgo premišljeval, ali bi jo udaril više gori, kjer Savica bobni čez pečine, ali pa bi šel nazaj doli. Kakor Hamlet svoj „seyn oder nicht seyn“ sem premetaval tudi jez v svojih mislih „ali Bohinj ali Radoljco“, dokler nazadnje navlada misel: kaj se boš klatil po vaséh; pojdi v mesta in tergove. Dictum factum — hajd v Radoljco; tu bo za te več gradiva kot v onih visokih krajih, o kterih je že marsikter pisatelj in pesnik svoje pero poskusil.

Ko bi slovenskega „Bädecker-ja“ pisal, to je, knjižico v rudečem usnju vezano, kjer se oznanuje, kaj je v tem ali unem mestu znamenitega, bi od Radoljce ne povedal družega, kakor da je za Kranjem drugo mesto na Gorenškem, ki bi ga ptujec za pošteno vas deržal, ako bi poprej ravno ne bral, da je že starodavno mesto. Pa neki strojar, ki se ponosno radoljškega mestjana imenuje, mi je, vès navdušen za čast in slavo svojega domačega kraja, z dostojnim naglasom pripovedoval, da je že Radoljca mesto iz starodavnega veka, Nace Kuranda bi rekel: „Noch aus den finstern Zeiten des grauen Mittelalters.“ Pripovedovali so mi, da ima čudovite privilegije iz 12. in 13. stoletja, ki, ne vem, kakošne čudne časti in bremena radoljškim „purgarjem“ nakladajo. Ali imajo Radoljšani za te privilegije tudi svoj arhiv, ki se s 7 ključi zapira, in svojega arhivarja, za vse